

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS VALDOMOS VALSTYBĖS BIUDŽETO, APSKAITOS IR MOKĖJIMŲ SISTEMOS VIEŠOJO SEKTORIAUS FINANSINĖS APSKAITOS BENDROJO POSISTEMIO TESTAVIMO

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. posėdyje priimtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1252 „Dėl bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų ir jų naudojimo“ pakeitimą (Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimas Nr. 299) ir protokoliniu sprendimu pateiktą pasiūlymą universitetams testuoti Finansų ministerijos valdomos Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos Viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendrojo posistemį (toliau – FABIS), įvertindami per tris mėnesius atliktus analizės ir testavimo darbus, pateikiame tarpinę ataskaitą:

1. Iki 2022 metų liepos 15 dienos universitetų darbuotojai, kartu su FABIS konsultantais, atliko 32 testavimo sesijas. Pagrindinės testavimo pastabos, komentarai pateikti šio dokumento priede;
2. Testavimo ir papildomos informacijos, duomenų paruošimui, testavimo pastabų ir kitų veiksmų atlikimui universitetų bei paslaugų teikėjų darbuotojai skyrė jau daugiau nei 3700 valandų;
3. Identifikuotos kritinės kliūtys FABIS diegimui ir galimai eksploatacijai:
 - a. Organizacijų vykdomų viešųjų pirkimų proceso neatitikimas siūlomam FABIS sprendimui;
 - b. FABIS ilgalaikio turto ir atsargų apskaitos esminiai skirtumai nuo dabartinės praktikos (didelis skaičius atsakingų už turto apskaitą asmenų (sistemos naudotojų), išrašomų pardavimo dokumentų įvairovė, savikainos skaičiavimo principai ir kt.) sąlygoja dviejų apskaitos sistemų naudojimą;
 - c. Nesukurtas pelno mokesčio skaičiavimo algoritmas FABIS, t.y. nėra atskirtos pajamos, kurias privalu apmokestinti pelno mokesčiu ir pajamos, kurios nepatenka į mokesstinę bazę;
 - d. Dėl ribotos prieigos prie FABIS duomenų sudėtingas projekcinės ir finansų valdymo veiklos procesų užtikrinimas.

Įvertinus testavimo eigą, klausimus, siūlomus funkcinius ir integracinius sprendimus, galima daryti šias išvadas:

1. Universitetų veikla apima daug funkcijų ir sričių, kurios tarpusavyje susijusios ir per ilgą laiką optimizuotos. Buhalterinės sistemos išskyrimas ir perkėlimas į FABIS sukuria papildomas veiklos operacijas, reikšmingai didina tiesiogines darbo sąnaudas ir apriboja veiklos procesų vystymo galimybes;
2. Universitetai negalės atsisakyti šiuo metu naudojamų finansų valdymo ir buhalterinės apskaitos sistemų dėl riboto FABIS funkcionalumo. Reikės dirbti su dviem apskaitos sistemomis: su FABIS ir su universitetuose šiuo metų eksploatuojamomis finansų valdymo sistemomis. Šiuo metu universitetų naudojamų sistemų licencijų ir priežiūros sąnaudos nesumažės.
3. Veiklos procesų užtikrinimui reikės sukurti naujas integracines sistemas bei duomenų saugyklas;
4. Siūlomas FABIS sprendimas su dviejų apskaitos sistemų eksploatacija reikalaus aukštesnės kvalifikacijos ir papildomų apskaitos specialistų;

5. Atlikus rinkos analizę, nustatyta, kad preliminarios numatomos integracijų sukūrimo sąnaudos universitetams (visų universitetų kartu) yra 1 704 900,00 Eur, palaikymas per 10 metų gali siekti 1 347 208,00 Eur. Bendra sąnaudų suma per 10 metų gali siekti 3 205 187,00 Eur. Pažymėtina, kad į kainą nėra įskaičiuota FABIS pritaikymo integracijoms sąnaudos.
6. Neišvengiamai didėja apskaitos sistemų eksploatacijos ir plėtros sąnaudos. Plėtros pokyčius bus privalu suderinti su ministerija ir kitomis sistema naudojančiomis institucijomis, kas iš esmės sulėtins pokyčių įgyvendinimą.

Remiantis aukščiau pateiktomis išvadomis, įvertindami kritinius FABIS sistemos bei siūlomo bendro sprendimo trūkumus, prašome:

1. stabdyti FABIS testavimą universitetuose nuo 2022 metų liepos 25 dienos;
2. inicijuoti sprendimą atsisakant diegti FABIS Kauno technologijos universitete, Lietuvos sporto universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Vilniaus universitete.

Priedas Nr.1 . Universitetų testavimo pastabos, komentarai FABIS sistemai

Nr.	Pastaba, komentaras
1	Nėra galimybės valdyti dimensijų reikšmių (projektas, padalinys) pasirinkimo galimybės priklausomai nuo rolės arba modulio. Pavyzdžiui, įgyvendinus projektą, sistemoje turi būti draudžiama rinktis projekto reikšmę pirkimų, mokėtinų sumų, gautinų sumų modulyje, tačiau leisti rinktis reikšmės ilgalaikio turto, atsargų, didžiosios knygos modulyje. Kitas pavyzdys: projektas pasibaigęs ir negali būti registruojama naujų pirkimų sąskaitų, tačiau finansavimas gaunamas vėliau. Tokiu atveju mokėtinų sumų specialistas neturi galėti pasirinkti atitinkamo projekto, o gautinų sumų buhalterinės turi turėti galimybę.
2	Nėra automatinės dviejų tiekėjų kortelių apjungimo funkcijos perkeliant likučius nuo vieno tiekėjo kitam.
3	Problema keičiant sutartyje dimensijas, pvz. buvo vykdytojas projektas, tačiau dalis lėšų nekompensuojama. Nėra priimtinos galimybės koreguoti sutarties, reikia registruoti prekių/paslaugų grąžinimą, koreguoti sutartį ir naujai atlikti prekių/paslaugų priėmimą naujomis dimensijomis.
4	Pasikeitus sutartyje numatytoms lėšoms, būtina dirbtinai koreguoti sutartį. Tai nėra lankstu. Sutartyje lėšos yra tik numatytosios, sutarties įgyvendinimo metu jos gali keistis.
5	Nėra galimybės pirkimo sutarties eilutėse įvesti perkamų prekių/paslaugų kodų. Universiteto sistemoje yra suvedamos sutarties pirkimo eilutės su prekių ir paslaugų kodais. Ši informacija integracijos metu bus prarasta.
6	Nėra galimybės vesti pirkimo dokumentų be sutarčių. Kadangi FABIS sutarčių valdymo modulis neužtikrina sutarčių valdymo, o atlieka tik sutarčių registro funkciją, siūlome sutarčių vedimo arba importo atsisakyti.
7	Nėra galimybės pagal vieną preliminarį pirkimo sutartį registruoti kelias tikrąsias pirkimo sutartis bei kontroliuoti jų vykdymą (pagal sumas). Preliminarių sutarčių importo ir įvedimo negalės vykdyti, nes nėra tokių funkcijų - valdyti preliminaras sutartis.
8	Jei sutartis sudaroma daugiau nei 1 metams, ir per vienus metus išperkama numatyta suma, būtina dirbtinai koreguoti sutartį ir atlikti sumų perkėlimą tarp metų.
9	FABIS užsakymą tiekėjui pagal sutartį traktuoja kaip pajamavimą be dokumento (turto pajamavimas be įsipareigojimų). Pvz. prekės pajamuojamos pagal priėmimo-perdavimo aktą ar važtaraštį, o SF pateikiama kitą ataskaitinį laikotarpį, tuomet turi būti registruojami apskaitos įrašai D Turtas K sukaupti įsipareigojimai. Universitetas viešųjų pirkimų procese užsakymą naudoja kaip prekių užsakymą pagal sutartį, kurio pagrindu pagal sutartyje numatytas sąlygas yra pristatomos prekės ir pateikiama SF. Universiteto naudotino funkcionalumo pratestuoti nepavyko, nes tai nėra realizuota.
10	Registruojant pirkimo sąskaitą-faktūrą, kurioje skiriasi tiek. mokėjimo gavėjas nuo sąskaitą išrašiusio tiekėjo, mokėtina suma (įsipareigojimas) atvaizduojama prie tiek. mokėjimo gavėjo, o skolos turi būti derinamos su sąskaitą išrašiusiu tiekėju. Pvz.: SF PISF-000005 išrašė tiekėjas TAYLOR&FRANCIS, prievolė sumokėti yra tiekėjui Informa UK Ltd. Atviras įsipareigojimas atvaizduojamas tiekėjui Informa UK Ltd.
11	Kai mokėjimo paraiškoje egzistuoja daugiau eilučių (pvz.: universitetų atveju egzistuoja VBAMS paraiškų, kuriose eilučių sk. daugiau nei 100) nėra naudingas/patogus kiekvienai atskirai eilutei perspėjimo pranešimo pateikimas, kai neužtenka lėšų detaliame DK dimensijų derinyje. Naudotojas rankiniu būdu turės patvirtinti kiekvieną eilutę. Taip pat reikia leisti formuoti mokėjimo paraišką aptikus klaidingą įrašą (šiuo metu anulinuojama visa paraiška) jį eliminuojant (tokia sistema taikoma VBAMS). Universiteto atveju per 2021 m. registruota 17 tūkst. paraiškos eilučių, kuriose finansuojanti institucija yra LR Finansų Ministerija.
12	Registruojant pirkimo SF ir/arba mokėjimo paraišką, reikia rankiniu būdu įvesti PSA reikšmę (kai ši informacija nesuvesta priskaitymo dokumente). PSA reikšmė turi būti užpildoma automatiškai (su galimybe keisti) pagal suderintas taisykles (buh. sąskaitos ir ekonominės kl. sankirtas).
13	Finansavimas iš kitų šaltinių suvedamas ranka. Mokėjimo paraiška tokiu atveju nėra registruojama, gautinose sumose registruojamas pirkėjo finansavimas. Gavus bankinį pavedimą papildomai reikia sukurti rankinius įrašus susijusius su finansavimu. Šiuo metu tai atliekama žurnalų šablonų pagalba (reikia naudoti kiekvienai paraiškai skirtingus šablonus), universitetai tokių įrašų fiksuoją šimtais (eilučių skaičius apie 18000). Funkcionalumas nėra automatizuotas.
14	Tikrosios vertės, nuvertėjimo didinimo/mažinimo operaciją, kai turto vertė apskaitoma skirtinguose finansavimo lėšų šaltiniuose, reikia skaidyti rankiniu būdu didinimo/mažinimo sumą pagal skirtingus finansavimo lėšų šaltinius. Registruojant IT tikrosios vertės pasikeitimą - kai turi būti fiksuojamas nuvertėjimas, tokia operacija skaidoma skaičiuojant rankiniu būdu (Universiteto apie 12 proc. visų IT kortelių turi daugiau negu 2 priskyrimus).

15	Atliekant griežtos apskaitos blankų nurašymus nurodytame intervale pvz. nurašome 500 diplomų, negalima pasirinkti nurašymo tipo/priežasties pvz. sugadintas, sunaudotas. FABIS sistemoje reikia rinktis skirtingus paketus esant skirtingoms nurašymo priežastims (reikia atlikti perkėlimą/kopijavimą).
16	Nėra projektinės (prognozuojamas nusidėvėjimas) vertės ataskaitos laikotarpiui daugiau nei vienas mėnuo (tokie skaičiavimai naudojami projektuose).
17	Kuras pajamuojamas iš karto į talpyklą, vėliau pagal faktą keičiamas ekspl. vietos kodas (perdavimas transporto priemonei). Keičiant eksploatacijos. vietos kodą, nėra galimybės pakeisti ekonominės klasifikacijos straipsnio, finansavimo (pvz.: kuras sunaudotas komandiruotėms, paslaugoms).
18	Pasikeitus dimensijų reikšmei (sąmatai, finansavimo šaltiniui) reikia nurašyti atsargą ir vėl užpajamuoti ją su nauju rinkiniu. Atliekant vidinį perdavimą nėra galimybės keisti papildomų dimensijų. Testavimo metu nepavyko pakeisti dimensijos "Veiklos objektas" (turi sistema leisti pakeisti visas papildomas universitetų naudojamas dimensijas).
19	Atsargų nurašymo paklaida skaičiuojama funkcijos Koreg. savik.- prekės įrašai pagalba tiems įrašas, kurių likutis kiekyne išraiška yra lygus 0, o vertinė išraiška nėra lygus 0. Paklaida registruojama dimensijuose pagal pajamavimo operaciją (EDINA nustato dimensijas pagal paskutinę nurašymo operaciją). Atkreipti dėmesį analizuojant integracijų modelį. Sistemos skirtingai vertina paklaidas: FABIS - paklaidas įvertina laikotarpio pabaigoje, atrenka visus įrašus laikotarpio pabaigoje, kur kiekis 0, o vertė <> 0. Priskiria DK sąskaitas tokias, kaip pajamavime EDINA - su paskutine nurašymo operacija, DK sąskaitas - pagal paskutinę nurašymo operaciją"
20	Keičiant ekonominės klasifikacijos straipsnį, finansavimo šaltinį (pvz.: kuras sunaudotas komandiruotėms, paslaugoms) atliekamas nurašymas ir vėl iš naujo pajamuojama. Gautas finansavimas koreguojamas dar kitame žurnale (dar vienas procesinis žingsnis); atliekant operacijas žingsnių ženkliai padaugėja.
21	Likučių įkeliamų į operaciją pasirinkimas laikui imlesnis, reikia rinktis po vieną įrašą. Taip pat galima apibrėžti kriterijus, tačiau platesnei imčiai.
22	PVM sąskaitos faktūros dirbtinai skaidomos, nes pirkimas fiksuojamas tik pagal vieną sutartį (kai kurie tiekėjai išrašo sąskaitas pagal kelias sutartis/paraiškas).
23	Atliekant ateinančių laikotarpių sąnaudų paskirstymą per bendruosius žurnalus nėra kontrolės (kontrolė realizuota tik periodiniuose žurnaluose), t.y. sistema leidžia iškelti daugiau/mažiau sąnaudų ar tai atlikti pakartotinai.
24	Ilgalaikio turto kortelėse yra naudojama eksploatacijos vieta, FABIS aprašyme trūksta patalpos numerio/kodo. Patalpos numeris/kodas turi būti nepriklausomas laukas. Eksploatacijos vietos turi susidėti iš 2-jų nepriklausomų laukų: adresas ir patalpa. Adresas būtų duomuo iš Adresų klasifikatoriaus.
25	Neformuojamos mėnesinės/metinės PVM deklaracijos (formuojamos tik ataskaitos atskiromis deklaracijos eilutėmis). Taip pat neformuojamos statistinės ataskaitos (pvz. Įmonės finansinės-komercinės veiklos su nerezidentais statistinė ataskaita F-06).
26	Nėra pelno mokesčio skaičiavimo algoritmo, pvz. rinkliavos mokesčio fiksavimui naudojama pajamų klasės buhalterinė sąskaita, todėl reikalinga atskira buhalterinė sąskaita ar kitas požymis dėl pelno mokesčio skaičiavimo.
27	Numatomas sudėtingos integracijos, kuriant turės dalyvauti trečios šalys. Tam reikės skirti daug laiko ir finansinių resursų.
28	Informacija bus vedama ir FABIS, ir esamose sistemose. Bus sudėtinga gauti ir analizuoti bendrą rezultatą.
29	Informacija turi būti pateikiama realiu laiku. FABIS sistemos informaciją veiklai ir analizei planuojama atiduoti pavėluotai (darbo metu tik iki 1000 įrašų). Iš FABIS neatiduodami klasifikatoriai, jų suvienodinimas tarp sistemų- rankinis darbas.
30	Atsargų ir ilgalaikio turto integracija labai sudėtinga. Duomenys (turto kortelės, operacijos) dubliuojami. Dėl skirtingų skaičiavimo principų ir apvalinimo gali atsirasti skirtumai.
31	Dauguma integracijų, kurių metu duomenys yra įkeliami į FABIS, realizuoti taip, kad iš pradžių įkeliami į tarpinį sąrašą. Reikės papildomai pastoviai patvirtinti duomenis, kad būtų įkeliami į FABIS. Turėtų būti parametras, kurį įjungus duomenys būtų patvirtinami, nereikėtų to daryti rankomis kiekvieną kartą.
32	Siūloma integracija su turima Viešųjų pirkimų sistema (VIPIS) netinkama, buhalterijos darbuotojams darbo būtų keletą kartų daugiau.
33	Integracijose dalyvaujančių duomenų (gavimo iš FABIS) apimtys neaiškios, struktūros neaprašytos. Nėra žinoma, ar yra galimybė gauti klasifikatorių, naudojamų duomenyse kaip kodai, lydinčią informaciją (pvz.: pavadinimas).

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus Universitetas 211950810, Universiteto g. 3, 01513 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS VALDOMOS VALSTYBĖS BIUDŽETO, APSKAITOS IR MOKĖJIMŲ SISTEMOS VIEŠOJO SEKTORIAUS FINANSINĖS APSKAITOS BENDROJO POSISTEMIO TESTAVIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-07-15 Nr. SR-680
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Raimundas Balčiūnaitis, Kancleris, Centrinė administracija
Sertifikatas išduotas	RAIMUNDAS BALČIŪNAITIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-07-15 12:22:30 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-07-15 12:22:43 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-09-16 19:03:52 – 2026-09-15 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	VIDAS BRUŽAS, atstovas, Lietuvos sporto universitetas
Sertifikatas išduotas	VIDAS BRUŽAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-07-15 12:54:54 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-07-01 11:39:08 – 2026-06-30 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	ROMUALDAS ČESNAVIČIUS, atstovas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, VšĮ
Sertifikatas išduotas	ROMUALDAS ČESNAVIČIUS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-07-15 14:56:38 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2020-04-16 12:10:16 – 2025-04-15 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	EVELINA MEILIENĖ, atstovas, Kauno technologijos universitetas
Sertifikatas išduotas	EVELINA MEILIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-07-15 15:35:53 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-09-13 18:21:49 – 2024-09-11 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avily's, Vilniaus universitetas, i.k. 211950810 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 09:39:22 iki 2024-12-19 09:39:22
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–

DETALŪS METADUOMENYS

Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.65
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2022-07-15 15:41:45)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2022-07-15 15:41:45 Dokumentų valdymo sistema Avilys